

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ DAİRE

TAKTAKOĞLU - TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no:54250/08)

KARARIN ÖZET ÇEVİRİSİ

STRAZBURG

13 Aralık 2011

© T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2011. Bu gayriresmi özet çeviri Dışişleri Bakanlığı Avrupa Konseyi ve İnsan Hakları Genel Müdür Yardımcılığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme'yi bağlamamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Dışişleri Bakanlığı Avrupa Konseyi ve İnsan Hakları Genel Müdür Yardımcılığı'na atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

İşbu karar Sözleşme'nin 44 / 2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecek olup şekli bazı düzeltmelere tabi tutulabilir.

USUL

Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine açılan ve (54250/08) numaralı başvurunun nedeni T.C. vatandaşı Cumhur Taktakoğlu'nun (başvuran) 27 Aralık 2005 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvurdur.

Başvuran, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) önünde İzmir Barosu avukatlarından Y. Uysal tarafından temsil edilmektedir.

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

Başvuran, 1953 doğumludur ve İzmir'de ikamet etmektedir.

1997 yılında, Karayolları Genel Müdürlüğü (İdare) otoyol yapımı nedeniyle başvurana ait taşınmazla el koymuştur.

2 Nisan 2004 tarihinde, başvuran, *de facto* kamulaştırma nedeniyle maddi ve manevi tazminat talebiyle İzmir Asliye Hukuk Mahkemesi'nde dava açmıştır.

İdare savunmasında 1996 ve 1998 yılları arasında sözkonusu taşınmazın kamulaştırılması kararının alındığını, ancak başvuranın adres tespitinin yapılmasının mümkün olmaması nedeniyle taşınmazın yerini ve idare bilirkişi komisyonu tarafından tespit edilen bedeli de kapsayan kamulaştırma kararı tebligatının ilgili kişiye yapılamadığını ifade etmiştir.

13 Mayıs 2004 tarihli bir karar ile Asliye Hukuk Mahkemesi, başvuranın talebini yerinde bulmuş ve *de facto* kamulaştırma işlemi dolayısıyla başvurunun yapıldığı tarihten itibaren geçerli yasal faiziyle birlikte başvurana 64.904 TL (yani yaklaşık 34.700 Euro) ödenmesine karar vermiştir. Bununla birlikte, sözkonusu taşınmaz Hazine adına tescil edilmiştir.

Taraflar bu kararı temyize götürmüşlerdir.

Başvurana 29 Aralık 2004 tarihinde tebliğ edilen 29 Kasım 2004 tarihli bir kararla Yargıtay ilk derece mahkemesinin kararını onamıştır.

1 Ağustos 2006 tarihinde idare başvurana 94.158 TL (yani yaklaşık 49.220 Euro) tutarında ödeme yapmıştır.

HUKUK

I. 1 NO'LU EK PROTOKOL'ÜN 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran, 1 No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesi kapsamında öncelikle idarenin yasal bir kamulaştırma kararı almaksızın taşınmazını uzun yıllar boyunca kullanmasından şikayetçi olarak bu durumun mülkiyet hakkına yönelik ihlal oluşturduğundan yakınmaktadır. Anayasa'nın 46. maddesine atıfta bulunan başvuran, kamu borçlarına uygulanan azami yasal

faiz oranının alacaklı olduğu meblağa yansıtılmamasından şikayetçi olmaktadır. Başvuran, ayrıca ulusal mahkemelerin iç hukuku değerlendirmelerine ve davasında ulusal mahkemeler tarafından alınan karara itiraz etmektedir.

HUKUK

I. 1 NO'LU EK PROTOKOL'ÜN 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran, 1 No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesi kapsamında öncelikle idarenin yasal bir kamulaştırma kararı almaksızın taşınmazını uzun yıllar boyunca kullanmasından şikayetçi olarak bu durumun mülkiyet hakkına yönelik bir ihlali oluşturduğundan yakınmaktadır. Anayasa'nın 46. maddesine atıfta bulunan başvuran, kamu borçlarına uygulanan azami yasal faiz oranının alacaklı olduğu meblağa yansıtılmamasından şikayetçi olmaktadır. Başvuran, ayrıca ulusal mahkemelerin iç hukuku değerlendirmelerine ve davasında ulusal mahkemeler tarafından alınan karara itiraz etmektedir.

Kabuledilebilirliğe ilişkin

1. İç hukuk yollarının tüketilmediğine ilişkin

Hükümet, Kamulaştırma Kanunu'nun 14. maddesi gereğince, başvuranın kamulaştırma kararının kendisine tebliğ edilmesinden itibaren bir ay içerisinde kararın iptaline yönelik herhangi bir dava açmaması dolayısıyla iç hukuk yollarının tüketilmediği (AİHS'nin 35. maddesinin 1. ve 4. paragrafları) itirazında bulunmaktadır.

Başvuran, Hükümet'in bu itirazına karşı çıkmaktadır.

AİHM, daha önce benzer bir itirazı *Şat-Türkiye (no: 34993/05, 14 Haziran 2011)* kararında reddettiğini hatırlatmaktadır. Dolayısıyla Hükümet'in itirazı kabuledilemez niteliktedir.

2. Altı ay kuralına ilişkin

Bu hususta AİHM'nin, başvuranın, AİHS'nin 35. maddesinin 1. paragrafı ile öngörülen altı ay kuralını yerine getirip getirmediğini araştırması gerekmektedir (sözü edilen *Şat, Özpinar-Türkiye no: 20999/04, 19 Ekim 2010, Belaousof vd.-Yunanistan no: 66296/01, 27 Mayıs 2004 ve Walker-Birleşik Krallık kararı no: 34979/97*).

AİHM başvuranın yasal kamulaştırma sürecine riayet edilmeden taşınmazının kamulaştırılmasından, Anayasa'nın 46. maddesi uyarınca kamu borçlarına uygulanan azami gecikme faizi oranının alacağına uygulanmamasından şikayetçi olduğunu ve ayrıca ulusal mahkemelerin yapmış olduğu iç hukuk değerlendirmesini ve almış olduğu kararı eleştirdiğini kaydetmektedir.

AİHM, ulusal mahkemelerin tespitine göre, idarenin, yasalarla öngörülen koşullarda gerçekleşmesi gereken şekliyle herhangi bir kamulaştırma işlemi gerçekleştirmeksizin başvuranın taşınmazını kullandığını gözlemlemektedir. Sonuç itibarıyla Hazine adına tescil edilen sözkonusu taşınmaz nedeniyle başvuranın maddi ve manevi tazminat talep etme hakkı bulunmaktaydı. AİHM ayrıca ulusal mahkemelerin başvuranın alacaklı olduğu meblağa yansıtılacak faiz oranının yasal faiz olduğuna itibar ederek Anayasa'nın 46. maddesinde yer

aldığı şekliyle azami yasal faizin uygulanmasını gerekli görmediklerini gözlemlemektedir. Dolayısıyla AİHM, kamulaştırma işleminden ve kamu borçlarına uygulanan azami gecikme faizi oranının başvuranın alacağına uygulanmamasına dair ulusal mahkemelerin değerlendirmesinden şikayetçi olabilmek için başvuranın, nihai iç hukuk kararının tebliğ edildiği tarihten itibaren yani 29 Aralık 2004 tarihinden itibaren altı ay içerisinde AİHM'ye başvuruda bulunmuş olması gerektiği kanaatindedir. Oysa başvuran, başvurusunu 27 Aralık 2005 tarihinde sunmuştur. Başvurunun bu kısmının gecikmeli olarak yapıldığı ve AİHS'nin 35. maddesinin 1. ve 4. paragrafları uyarınca reddedilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır.

II. AİHS'NİN 6/1 MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

AİHS'nin 6/1 maddesine atıfta bulunarak, başvuran, nihai yargı kararı ile ödenmesine hükmedilen tazminat kararının icrasının idare tarafından uzun bir süre boyunca yerine getirilmemesinden şikayetçi olmaktadır.

Hükümet, başvuranın iddiasına itiraz etmektedir.

A. Kabuledilebilirliğe ilişkin

AİHM, içtihadından doğan kriterler ışığında ve sahip olduğu unsurları göz önüne alarak, sözkonusu şikayetin esasa ilişkin incelemenin konusu olması gerektiği kanaatindedir. Bu bağlamda AİHM, hiçbir kabuledilemezlik gerekçesi bulunmadığını tespit etmektedir.

B. Esasa ilişkin

AİHM, mevcut davadaki benzer sorunları ortaya koyan çok sayıdaki davada AİHS'nin 6/1 maddesinin ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır (*Bkz. örneğin, Bourdov-Rusya no: 59498/00 Romachov-Ukrayna no: 67534/01, 27 Temmuz 2004 ve Kuzu-Türkiye no: 13062/03, 17 Ocak 2006*). AİHM, işbu davada ulaştığı sonuçtan sapmak için hiçbir neden görememektedir.

Nitekim AİHM, Yargıtay kararının 29 Kasım 2004 tarihinde nihai hale geldiğini, yetkililer tarafından kararın icrasının ancak 1 Ağustos 2006 tarihinde gerçekleştirildiğini dolayısıyla idarenin kararın icrası için yaklaşık yirmi ay beklediğini gözlemlemektedir. İdarenin ödemeyi gerçekleştirmesi için belirli bir süreye ihtiyaç duyduğu hususuna itiraz edilmemektedir ancak, bu süre makul süre sınırını aşmamalıdır (*Bkz. Ak-Türkiye kararı no: 27150/02, 31 Temmuz 2007*). AİHM bu başvuruda mahkemenin bu konudaki yerleşik içtihadı dikkate alındığında ifa edilmeyen sözkonusu kararın süresinin makul addedilemeyeceğine itibar etmektedir (*ibidem*).

Sonuç itibarıyla AİHM, kesinleşmiş yargı kararlarını makul süre zarfında uygulamayan ulusal yetkililerin AİHS'nin 6/1 maddesi hükümlerinin etkililiğinden kısmen mahrum bıraktıklarına kanaat getirmektedir.

Bu nedenle sözü edilen bu madde ihlal edilmiştir.

III. AİHS’NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Tazminat

Başvuran, 33.713 TL (yani 15.300 Euro) maddi tazminat ve 5.000 TL (yani 2.500 Euro) manevi tazminat talep etmektedir.

Hükümet, AİHM’yi, aşırı ve mesnetten yoksun bulduğu bu iddiaları reddetmeye davet etmektedir. Hükümet, başvuranın zarara uğradığını ortaya koymadığını ve adil tatmin kararının sebepsiz zenginleşmeye yol açacağını savunmaktadır.

AİHM, tespit edilen ihlalle iddia edilen maddi tazminat arasında bir illiyet bağı göremediğinden sözkonusu talebi reddetmektedir.

Buna karşılık AİHM, başvuranın, ödemenin yapılmasında yaşadığı belirsizlik nedeniyle sadece ihlal tespiti ile giderilemeyecek belli bir manevi zarara uğradığı kanaatindedir. AİHM, hakkaniyete uygun olarak, başvurana 1.800 Euro manevi tazminat ödenmesine hükmetmektedir.

B. Yargılama masraf ve gideri

Yargılama masraf ve giderleri ile ilgili olarak, başvuran, hiçbir belge sunmadan avukatlık ücreti için 20.000 TL (yaklaşık 10.000 Euro) talep etmektedir.

Hükümet, başvuranın iddialarını belgelendirmemesi nedeniyle AİHM’den yargılama masraf ve giderlerine ilişkin ödeme yapılması talebinde bulunmaktadır.

Hiçbir belge sunulmamasını göz önüne alan AİHM, başvuranın talebini reddetmektedir.

C. Gecikme faizi

AİHM, gecikme faizinin Avrupa Merkez Bankası’nın marjinal kredi faiz oranına üç puanlık bir artış eklenerek belirlenmesini uygun görmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM, OYBİRLİĞİYLE

1. Başvurunun AİHS’nin 6/1 maddesi kapsamında yapılan şikayete ilişkin kısmının *kabuledilebilir* geri kalan kısmının *kabuledilemez* olduğuna;

2. AİHS’nin 6/1 maddesinin *ihlal edildiğine*;

3. a) AİHS’nin 44/2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden TL’ye çevrilmek üzere Savunmacı Hükümet tarafından başvurana her türlü vergiden muaf tutularak 1.800 Euro (bin sekiz yüz Euro) manevi tazminat *ödenmesine*;

b) Yukarıda belirtilen sürenin sona erdiği tarihten ödemenin yapılmasına kadar geçen süre için, sözkonusu meblağlara, Avrupa Merkez Bankası’nın anılan dönem için geçerli olan marjinal kredi faiz oranına üç puanlık bir artış eklenmek suretiyle belirlenecek basit faiz *uygulanmasına*;

4. Adil tatmine ilişkin diğer tüm taleplerin *reddine*;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77. maddesinin 2. ve 3. paragraflarına uygun olarak 13 Aralık 2011 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.